

**Keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 08. novembri 2019. a määruse nr 61
„Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee
suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed
ning saasteainesisalduse piirväärtused“ muutmise“ eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse veeseaduse § 128 lõike 7, § 129 lõike 5 ja § 130 lõigete 2 ja 4 alusel. Määrusega kehtestatakse nõuded reovee puhastamisele; nõuded heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimisele; eelnimetatud nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning suublasse juhitava kasutatud vee saasteainesisalduse ja muude saasteainete piirväärtused.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Keskkonnaministeeriumi veesosakonna nõunik Raili Kärmas (tel 626 2858, raili.karmas@envir.ee). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee). Määruse eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Tubli tel 626 0751, kadri.tubli@envir.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane määrus koosneb kahest paragrahvist. Esimese paragrahvi tehakse muudatused jahutusvee kvaliteedi hindamiseks ja andmete tõlgendamiseks. Teine paragrahv puudutab määruse jõustumist.

Eelnõukohase määrusega täiendatakse kehtiva keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ (edaspidi *määrus*) § 9 lõigetega 3¹, 3² ja 3³. Lõike 3¹ eesmärk on luua õigusselgus olukorras, kus jahutusvee saasteainete sisalduse kontrollimisel selguvad analüüsitulemustes erinevused jahutusveeks võetava vee ja suublasse juhitava jahutusvee vahel. Veeproovide võtmise ning analüüsimisega kaasneb paratamatult teatud andmete varieeruvus ning praktikas ei jõuta tavapäraselt identsele tulemusele ka juhul, kui proovid võetakse ja analüüsitakse samast veest. Selle põhjuseks on analüüsimise lubatud vea piirid, mis paratamatult kaasnevad proovivõtmise ja analüüsimisega. Seetõttu on eelnõukohase määruse lõikega 3¹ täpsustatud, et jahutusveele saasteainete lisamisena ei käsitata analüüsitulemuste erinevust jahutusveeks võetava vee ning suublasse juhitava vee vahel, kui erinevus on saasteainete korral väiksem kui 20%, pH korral väiksem kui 0,2 pH ühikut. Lubatud varieeruvus on leitud erinevate saasteainete laborisese suhtelise standardhälbe alusel, mis põhineb katsetoodikate standardites esitatud kordustäpsuse andmetel. Need andmed on esitatud tabelis 1.

Tabel 1.

Määratavad näitajad	Katsetoodika	Laborisene korratavus (suhteline standardhälve, %)	Laboritevaheline korratavus (suhteline standardhälve, %)
Üldlämmastik (N _{üld})	EVS-EN ISO 11905-1:2003	2%...3%	4%...7%
Üldfosfor (P _{üld})	EVS-EN ISO 6878:2004	3%...6%	8%...12%
Hõljuvaine	EVS-EN 872:2005	Standardis info puudub. Referentlabori kogemus: 10%	2%...14%

Määratavad näitajad	Katsete meetodika	Laborisisene korratavus (suhteline standardhälve, %)	Laboritevaheline korratavus (suhteline standardhälve, %)
Keemiline (dikromaatne) hapnikutarve (KHT _{Cr})	ISO 6060:1989 EVS-ISO 15705:2004	2%...17%	5%...30%
pH	EVS-EN ISO 10523:2012	0,01...0,04	0,04...0,18
Biokeemiline hapnikutarve (BHT _n)	ISO 5815-2:2003 EVS-EN 1899-2:1999	4%...10%	9%...21%
Tsink (Zn), vask (Cu)	EVS-EN ISO 11885:2009	2%...5%	4%...6%
Tsink (Zn), vask (Cu)	EVS-EN ISO 17294-2:2016	4%...6%	8%...10%

Õigusselguse huvides on vaja üheselt sätestada, millisel juhul loetakse jahutusvesi selliseks, kuhu ei ole lisandunud saasteaineid. Sel on vee erikasutajate jaoks väga oluline tähendus, kuna määruse § 9 lõike 3 alusel ei loeta juhul, kui jahutusvee kasutamise käigus ei lisandu vette saasteaineid, sellist tegevust saasteainete keskkonda juhtimiseks, mis tähendab automaatselt ka saastetasust vabastust. Sel juhul kohaldub vee erikasutajale üksnes loa kohustus.

Kokkuvõtvalt on eelnõukohase määrusega täiendatud määruse § 9 lõikega 3¹, mille kohaselt jahutusvee korral ei käsitleta saasteainete lisamisena analüüsitulemuste erinevust jahutusveeks võetud vee ning suublasse juhitava jahutusvee vahel, kui tulemused erinevad saasteainete osas 20% ulatuses ning pH korral mitte rohkem kui 0,2 pH ühikut. Kui aga jahutusveeks võetavas vees jääb analüüsitulemus alla määramispiiri, siis arvestatakse erinevust määramispiiri väärtuse suhtes. Näiteks kui jahutusveeks võetavas vees on väärtus <1 mg/l ja väljuvas vees 1,2 mg/l, siis analüüsitulemuste vahe on 1,2 - 1 = 0,2 mg/l. Analüüsitulemuste suhteline erinevus on järelikult 20% (0,2/1*100 = 20%).

Teise muudatusena täpsustatakse lisanduvate saasteainete koguste arvestamist jahutusvee korral. Eelnõukohase määrusega täpsustatakse lõikega 3², et lisanduvate saasteainete kogus määratakse suublasse juhitava jahutusvee ning jahutusveeks võetud vee kontsentratsioonide vahe ning ärajuhitava jahutusvee vooluhulga põhjal. Järelikult jahutusvee korral leitakse saasteainete kogus suublasse juhitava jahutusvee ning jahutusveeks võetud vee saasteainete kontsentratsioonide vahena, mis korrutatakse ärajuhitava jahutusvee vooluhulgaga.

Kolmanda muudatusega täpsustatakse olukorda, kus jahutusveeks võetakse vett, mille saasteainete sisaldused ületavad maksimaalseid jahutusveele kehtestatud saasteainetajate piirväärtusi. Lõike 3³ alusel lähtutakse sel juhul nõuetekohasuse hindamiseks veekogust võetud vee analüüsitulemustest, eeldusel, et jahutusvesi juhitakse samasse veekogusse, kust jahutusvesi võeti. Selline olukord võib tekkida mõne saasteainetajaga (nt Ba), kui veekogu enda sellise saasteaine sisaldus on suurem, kui on jahutusvee maksimaalne lubatud saasteaine sisaldus. Sel juhul ei lähtuta määruses sätestatud maksimaalsest saasteaine piirnormist, vaid veekogu enda analüüsitulemustest. Sellist erandit on lubatud kasutada üksnes juhul, kui jahutusvesi juhitakse samasse veekogusse, kust võetakse vett jahutusveeks. Vastasel juhul toimuks uue veekogu saastamine saasteainetega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohase määruse muudatused ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega. Tegemist on jahutusvee vastavuse hindamise täpsustamisega määruse tasandil, et suurendada õigusselgust jahutusvee käsitluses.

4. Määruse mõju

Eelnõukohane määrus mõjutab vee erikasutajaid, kelle tegevus on seotud jahutusvee suublasse juhtimisega. Kehtivaid veelubasid on Eestis hetkel kokku 1691 ja jahutusveega on neist seotud üksnes 7 veeluba. Lisaks on kehtivaid komplekslubasid kokku 240 ning jahutusveega on nendest seotud 6 kompleksluba. Seega võib eelnõukohase määruse mõju lugeda väheoluliseks, kuna puudutatud isikute ring on väga väike. Lisaks on jahutusvesi maksuvaba, mistõttu eelnõukohasel määrusel puudub majanduslik mõju. Eelnõukohane määruse muudatus aitab luua õigusselgust, millisel juhul saab jahutusvee lugeda kvaliteedinõuetele vastavaks. Eesmärk on välistada olukord, kus jahutusveega juhitakse keskkonda saasteaineid juurde. Kui aga saasteainete lisandumine jahutusveele on toimunud, annab eelnõukohane määrus selged alused, kuidas saasteainete koguseid sel juhul arvestada.

Eelnõukohase määruse tulemusel tekib õigusselgus jahutusvee vastavuse hindamisel ja analüüsitulemuste tõlgendamisel.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevus, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõukohase määruse rakendamine ei too kaasa uusi tegevusi, lisakulusid ega -tulusid eeldusel, et jahutusvette ei lisata saasteaineid. Kui jahutusvette on sattunud juurde saasteaineid, kohaldub keskkonnatasude seaduse § 17 lõige 1, mille alusel tuleb vee erikasutajal tasuda suublasse juhitud saasteainete eest saastetasu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 01.10.2021. Vastav jõustumiskuupäev on vajalik ette määrata, kuna jahutusvee maksustamist hinnatakse kvartali põhiselt, mistõttu selguse huvides on määratud jõustumise aeg IV kvartali algusest.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu saadetakse kooskõlastamisele Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule ja Eesti Toiduainetööstuse Liidule eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.